

Petar Strgar

U Đakovu je 31. kolovoza 2013. sahranjen svećenik i profesor, dugogodišnji ravnatelj Dijecezanskog muzeja i Spomen-muzeja biskupa Strossmayera - Petar Strgar.

Prof. Petar Strgar je rođen u Ivancima, u ilačkoj Župi, 23. siječnja 1938., a preminuo je 28. kolovoza u KBC-u Osijek, u 76. godini Života i 47. godini svećeništva. Osnovnu školu je polazio u Ilači i Kukujevcima, a srednju je školu završio u Šidu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu stekao je zvanje profesora povijesti. Pred kraj studija došao je u đakovačku Bogosloviju gdje je završio studij teologije. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1967. Vršio je službu duhovnog pomoćnika u Vinkovcima, Drenovcima i Županji. U Liceju je predavao povijest od 1968. do 1990., a povremeno i njemački jezik. Na đakovačkoj Teologiji (danas Katoličkom bogoslovnom fakultetu) predavao je predmet crkvena umjetnost. Dužnost prefekta u Liceju obnašao je od 1968. do

1973., a dužnost ravnatelja Gimnazije J. J. Strossmayera od 1974. do 1990. Obnašao je dužnost tajnika biskupijskog Vjesnika od 1968. do 1975., a bio je i prosinodalni sudac crkvenog sudišta. Od 1991. pa do smrti bio je ravnatelj Spomen-muzeja biskupa Strossmayera...

Osim svećeničkih i odgojno-obrazovnih dužnosti, prof. Petar Strgar jedna je od najznačajnijih osoba đakovačke kulturne scene na razmeđu između XX. i XXI. stoljeća. Organizirao je više od stotinu likovnih izložaba, uredio desetak knjiga, organizirao kazališne predstave, predstavljajući knjiga. Obogatio je zbirku Spomen-muzeja biskupa Strossmayera s nekoliko stotina likovnih djela, među kojima se ističe donacija Zdravka Čosića od više od stotinu slika. Stručne članke objavljivao je u biskupijskom Vjesniku i Reviji Đakovačkih vezova. Poticao je mlade umjetnike tako da je rezultat njegova rada zasigurno i procvat likovne umjetnosti u Đakovu. Početkom devedesetih godina XX. stoljeća u Đakovu nije bilo slikara, a danas imamo dvadesetak mladih umjetnika koji su završili ili završavaju likovne akademije.

Najplodnije godine djelovanja profesora Strgara, bile su godine stvaranja samostalne hrvatske države i Domovinskog rata. Spomen-muzej biskupa Strossmayera pretvorio je u jedan od najvažnijih izlagačkih prostora u napadnutoj Hrvatskoj u koji su dolazili i svi tadašnji ministri kulture. Kulturom je odgovarao na ratna razaranja: izložba je smjenjivala izložbu. Još nam je u sjećanju onaj prekrasan križ koji je 1991. načinio od tenkovske zapreke, urešene cvijećem. Taj je križ postao simbolom Đakova u Domovinskom ratu, a našao se i na omotu knjige Đakovština u Domovinskom ratu, potom je preoblikovan u umjetničko djelo Petra Barišića hrvatskim braniteljima, spomenik koji je u Đakovu postavljen 2001. Prof. Strgar je bio članom ocjenjivačkog suda koji odabrao taj rad, kasnije proglašen najboljim hrvatskim likovnim djelom u 2001. i jednim od najboljih spomenika Domovinskom ratu uopće. Posljednje životno ostvarenje profesora Strgara bilo je objavljivanje pretiska znamenite monografije Josip Juraj Strossmayer Matije Pavića i Milka Cepelića, s kazalom imena i pojmova. Godinama je želio nadopuniti kazalom tu iznimnu knjigu, ali nije ni slutio kako će mu to biti posljednje životno ostvarenje. Za svoje iznimne zasluge primio je niz priznanja među kojima su nagrada za kulturnu osobu godine Grada Đakova (1997.), Nagrada Grada Đakova (2000.), Povelja zahvalnosti Spomen-muzeju biskupa Strossmayera (2008.), a posebno se ponosio Spomenicom Domovinskog rata koje je zaslužio ne samo svojim kulturnim djelovanjem već i humanitarnim i dušebrižničkim: kao potpora potrebitima, napose hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima.

Posebno bih se htio osvrnuti na djelatnost prof. Strgara kao ravnatelja Spomen-muzeja biskupa Strossmayera i Dijecezanskog muzeja. Dijecezanski muzej u dvoru Biskupije osnovao je 1951. biskup Stjepen Bauerlein. Osim po katehetskoj djelatnosti biskup Baurelein se bavio arheologijom i poviješću, a niz godina je predavao predmet crkvena umjetnost. Biskupski dvor je njegovom zaslugom postao jedinstvenim muzejem „otvorivši se javnosti i turističkim i školskim grupama”. Taj je muzej postao svojevrsna turistička i kulturna atrakcija, a posebice je pozornost privlačio salon u kojem je bilo sve što je u vezi s biskupom Strossmayerom. Ta soba bila je nukleus Muzeja koji je posvećen liku i djelu biskupa Strossmayera, najznačajnijeg đakovačkog biskupa.

Odluka o osnivanju muzeja donesena je 1986., a potpisao ju je tadašnji biskup msg. dr. Ćiril Kos. Biskupija je ustupila kanoničku kuriju uz katedralu, a tadašnja Skupština Općine Đakovo je trebala urediti kuriju. Potpisan je ugovor između Biskupije i tadašnje Općine Đakovo. Biskupija je ustupila zgradu i izloške te sobe za vođenje Muzeja, a Općina je uz pomoć Republike Hrvatske započela obnavljanje. Muzej je trebao biti otvoren 1989. za proslavu 750. obljetnice, ali zgrada je bila gotova tek 1990.

Svojevrsni predživot ovoga Muzeja započeo je 1982. kada je prigodom 100. obljetnice posvećenja katedrale i 30. obljetnice Dijecezanskog muzeja u galeriji katedrale priređena izložba restauriranih umjetnina. Izložba je bila otvorena u rujnu i listopadu 1982. i polučila odličan uspjeh. Naredna izložba je održana 1985. prigodom velebne proslave 1100. obljetnice smrti svetoga Metoda. Izložene su slike iz donacije biskupa Strossmayera Strossmayerovoj galeriji u Zagrebu.

Prigodom 20. obljetnice Đakovačkih vezova 5. srpnja 1986. otvorena je izložba nacrtā za vitraje Ivana Tune Jakića. Veliki uspjeh postigla je i prigodna izložba otvorena 27. studenoga 1990.: Rođenje i djetinjstvo Isusa Krista u slikarstvu od 15. do 18. stoljeća.

U to vrijeme su pripreme za početak rada Spomen-muzeja bile pri samom kraju. Otvoren je svečano u sklopu obilježavanja Dana grada Đakova 4. svibnja 1991. Nažalost, radio je vrlo kratko: samo do 20. lipnja 1991. Zbog ratne opasnosti koja je prijetila cijeloj Hrvatskoj, sva građa iz Muzeja i Biskupije je pohranjena na sigurnije mjesto. Nastupile su teške ratne godine, a muzejska zgrada je bila prazna od rujna 1991. godine do travnja 1992., s vidljivim ožiljcima od granata koje su ispaljene na katedralu i okolicu u vrijeme Bitke za Đakovo od 15. do 18. rujna 1991. Kao kulturni odgovor beznađu i razaranju započeli su u zgradi Muzeja s održavanjem prigodnih likovnih izložbi, a ta se odluka ravnatelja prof. Petra Strgara pokazala kao izniman dopinos kulturnom životu grada Đakova u posljednjem desetljeću XX. stoljeća, a nastavilo se i preuređenjem potkrovlja u izložbeni prostor 2001., čime je Đakovo dobilo jedini prostor namjenjen

isključivo likovnim izložbama: *Ako djelujemo na kulturnom polju, znači da smo živi, znači da Duh djeluje u nama, da možemo na svoj način odgovoriti na tešku ratnu situaciju*, izjavio je svojedobno prof. Strgar u razgovoru za Đakovački glasnik. Organizirao je izložbu Ivana Lackovića Croate “Vapaj iz nevolje”, priredio svečano otvorenje, međutim, izjutra je oglašena opća opasnost pa na otvorenju nije bilo nikoga: *Bio sam sam u muzeju i to je bilo žalosno. U Knjigu dojmova je zapisano da je otvorenje prošlo u muku, uz opću opasnost, prisjećao se prof. Strgar. Ni zatvaranje izložbe, na koje je trebao doći i tadašnji ministar informiranja Branko Salaj, nakon što je vidio izložbu na proputovanju kroz Đakovo, također nije održano zbog oglašene opće opasnosti.*

No, sve to nije pokolebalo djelatnike Muzeja pa smo od travnja 1992. svjedočili o stotinjak istinskih praznika likovne umjetnosti, ali i predstavljajima knjiga, izložbama fotografija, dokumenata, predavanjima...

Među ovim izložbama prof. Strgar posebno izdvaja nekoliko koje su svojom kompleksnošću ili svojim porukama, ili pak usmjerenošću na važne jubileje imale iznimno važnu ulogu: Hrvatski umjetnici Herceg – Bosni (1993.), Gospa od utočišta Aljmaš (1994.), Izložba umjetnina iz donacije likovnih umjetnika razorenom Vukovaru (1995.), 150. godina Zagrebačke metropolije 1852.-2002. (2002.), 200. obljetnica Bogoslovnog sjemeništa i katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu 1806. – 2006. (2006.), Izložba prigodom 100. obljetnice blagoslova samostanske crkve Presvetoga srca Isusova u Đakovu 1908. – 2008. (2008.)...

Stalni postav Muzeja vraćen je i svečano otvoren 13. prosinca 1997. Otvorio ga je treći (nad)biskup koji ima iznimne zasluge za rad Muzeja – mons. dr. Marin Srakić. Ipak, bilo je jasno da nakon petogodišnje izložbene aktivnosti postoji potreba da Muzej nastavi i iznimno uspješnu i popularnu izložbenu djelatnost. Stoga je prof. Strgar u dogovoru s Biskupijom, tadašnjim gradskim vlastima na čelu s gradonačelnikom Darkom Vrtarićem i članom Poglavarstva za kulturu Mirkom Ćurićem, te ministrom kulture Božom Biškupićem, krenuo u projekt izgradnje izložbenog prostora u potkrovlju Muzeja. Projekt je idejno osmislio arhitekt Tone Papić iz Osijeka, a dovršen je i svečano otvoren za Dan Grada Đakova 8. svibnja 2001. Tom prigodom je otvorena u dvorištu i u novom izložbenom prostoru izložba akademskog kipara Petra Barišića, autora spomenika hrvatskim braniteljima u Đakovu koji je svečano otkriven istoga dana.

Spomen-muzej biskupa Strossmayera postao je i ostao tako ono što bi zasigurno najviše volio čovjek po kojem nosi ime: okupljalište umjetnika i ljubitelja umjetnosti, rasadnik vrijednih kulturnih događanja i oplemenitelj duša koje je tih godina potresala ratna groza. Rabuzin, Dimitrije Popović, Lacković, Jordan, Lapuh, Kern, Wolenek, Žvković, Ćosić, Šiško, Keller, Nada Žiljak,

Dubravka Babić, Vojvodić, Antolčić, Kopic, Jakić, Hegedušić, Gregorie, Overbeck, Krizman, Meštović, Adžić, Antun Babić, Radauš, Pandžić, Bassi, Vladislavljević, Barišić, Kuliš, Prica... tek su neka od vrhunskih imena hrvatske i europske likovne umjetnosti predstavljena na samostalnim ili skupnim izložbama u Spomen-muzeju biskupa J. J. Strossmayera. Sve izložbe su popraćene odlično opremljenim katalogzima, a u pravilu su na otvaranjima o umjetnicima i njihovim djelima govorili prvi hrvatski likovni kritičari i književnici: Depolo, Vandura, Horvatić, Maković, Mađer, Biškupić, Palada, Čorak...

Osim kao izdavač kataloga Muzej se u dvadeset godina rada pojavljivao i kao izdavač razglednica, kalendara, knjiga i monografija.

Spomen-muzej je kroz dvadeset godina obogaćen s više od 200 umjetnina, poklona umjetnika koji su u njemu izlagali, a posebno se ističe velikodušna donacija od 120 slika akademskog slikara Zdravka Ćosića. Muzej je zaslužan i za obnovu vrlo vrijednih Overbeckovih kartona izrađenih za đakovačku katedralu, što je učinjeno u Njemačkoj u Museum Ostdeutsche Galerie iz Regensburga, a potom su obnovljene umjetnine vraćene u Đakovo. Budući da su ti kartoni na poseban način bili prirasli srcu biskupu Strossmayeru, pravo je da budu smješteni u Muzeju preko puta katedrale u kojoj su trebali biti izvedeni.

Stalni postav Spomen-muzeja, sadržava vrijedne predmete i dokumente iz biskupove ostavštine te izbor iz velikog broja umjetnina koje su ostale iza ovog velikog mecene i ljubitelja umjetnosti.

Svakome tko naslijedi prof. Strgara na mjestu ravnatelja ova dva ugledna Muzeja neće biti lako ponoviti njegove iznimne dosege.

Mirko Ćurić